

NDT

NEDERLANDS DANS THEATER

PICC

CLAR

PERC

PNO

VLN

VLC

gradually fall behind
Clar. (out of phase)

poco a poco cresc

poco a poco cresc

gradually pull ahead

of clar. (out of phase)
poco a poco cresc

poco a poco cresc

a poco cresc

poco a poco cresc

rit, e di al pp.

HOLLAND FESTIVAL 1987

ZEVENDE PROGRAMMA SEIZOEN 1986/'87

HOLLAND FESTIVAL

SYNAPHAI

Choreografie: Nacho Duato
Muziek: Iannis Xenakis ("Synaphai") en Vangelis ("Heaven and Hell")
Dekor en kostuums: Walter Nobbe
Lichtontwerp: Joop Caboort
Wereldpremiere: 16 januari 1986, Circustheater, Scheveningen

IMPERFECT ORDER

Choreografie: Alida Chase
Muziek: Leslie Stuck (Imperfect order)
Kostuums: Alida Chase
Lichtontwerp: Joop Caboort
Premiere voor Nederland: 28 mei 1987, Circustheater, Scheveningen

EIGHT SONGS FOR A MAD KING

Choreografie: Jonathan Taylor
Muziek: Peter Maxwell Davies (Eight Songs for a Mad King, 1969)
Dekor en kostuums: Nadine Baylis
Lichtontwerp: Joop Caboort
Wereldpremiere: 28 mei 1987, Circustheater, Scheveningen

BOLERO

Choreografie: Nacho Duato
Muziek: Maurice Ravel (Boléro, 1928)
Dekor en kostuums: Walter Nobbe
Lichtontwerp: Joop Caboort
Wereldpremiere: 28 mei 1987, Circustheater, Scheveningen

Het Nederlands Balletorkest, dirigent David Porcelijn met medewerking van
Geoffrey Madge, piano, in Synaphai en Lieuwe Visser, bas,
in Eight Songs for a Mad King.

HOLLAND FESTIVAL

donderdag	28 mei	1987	Scheveningen, Circustheater	20.15 uur
vrijdag	29 mei	1987	Scheveningen, Circustheater	20.15 uur
zaterdag	30 mei	1987	Scheveningen, Circustheater	20.15 uur
dinsdag	2 juni	1987	Amsterdam, Het Muziektheater	20.15 uur
vrijdag	5 juni	1987	Amsterdam, Het Muziektheater	20.15 uur
zaterdag	6 juni	1987	Amsterdam, Het Muziektheater	20.15 uur
zondag	7 juni	1987	Amsterdam, Het Muziektheater	20.15 uur

NEDERLANDS DANS THEATER

Iannis Xenakis' Synaphai

Boven de partituur voor Synaphai staat 'the pianist plays all the lines he can'. Geoffrey Madge, in dit geval de uitvoerder, is één van de weinigen die het stuk precies zo kan spelen als de componist het heeft bedoeld - al vergt het wel het uiterste van zijn kunnen. De bijna-onspeelbaarheid mag typerend worden genoemd voor de muziek van Xenakis. In het eigenlijk onmogelijke schuilt tegelijkertijd de kracht. Bij de première van Synaphai bij het Nederlands Dans Theater/Nederlands Balletorkest zei dirigent David Porcelijn: "Als uitvoerder wil je toch proberen het maximale te bereiken, al weet je dat er eigenlijk altijd een kleine marge overblijft die onspeelbaar is. Op het orkest werkt zo iets, op zijn best, zeer motiverend. Er wordt met alle inzet en intensiteit gespeeld waardoor de muziek juist zo ongelooflijk overtuigend is".

Iannis Xenakis, in 1922 uit Grieks Roemeense ouders geboren, vluchtte vlak na de oorlog uit Griekenland naar Frankrijk - de rechtse bourgeoisie in zijn thuisland had hem ter dood veroordeeld. In Parijs kwam hij in contact met componisten als Milhaud en Messiaen, en de architect Le Corbusier met wie Xenakis - afgestuurd aan de Technische Hogeschool - aan architectonische hoogstandjes werkte. Hij voelde zich echter

vooral aangetrokken door de muziek, en raakte - door zijn benadering - al snel omstreden. De traditie, en ook de nieuwe muziek van Schönberg en Webern liet Xenakis voor wat het was. Hij benaderde muziek vanuit de exacte vakken, de wiskunde. Op basis van waarschijnlijkheidstheorieën en met behulp van computers componeerde hij, wat hij zelf noemde, zijn 'stochastische' muziek. Hoe mathematisch zijn uitgangspunten ook waren, en hoe 'lelijk' de uit klankwolken bestaande composities ook vaak op zijn tijdgenoten overkwamen, het was uiterst expressieve muziek met een zeer menselijk karakter. Synaphai (verbindingen) bijvoorbeeld heeft een ontegenzeggelijk aards karakter. Als luisteraar voel je de strijd, en vergeet je de ingewikkelde theorieën die eveneens aan de basis van Xenakis' composities liggen.

Zelf zei de componist in een interview: "In mijn muziek leeft de hele agonie van mijn jeugd en van het verzet, de esthetische problemen die door de reusachtige straatdemonstraties werden gesteld. Of meer nog de soms mysterieuze dodelijke geluiden van de koude winter nachten in 1944, Athene. Van hier uit werd mijn idee geboren voor het opstapelen van klankgebeurtenissen en daarom is er nu een stochastische muziek.

M.d.K.

Joke Zijlstra, Gerald Tibbs en ensemble

Foto Fatauros

Synaphai

Choreografie: Nacho Duato - Muziek: Xenakis en Vangelis - Dekor en kostuums: Walter Nobbe - Lichtontwerp: Joop Caboot

Het ballet Synaphai is het uiteindelijke resultaat van gedachten en ideeën waarmee choreograaf Nacho Duato al geruime tijd rond liep voordat hij aan het maken van dit ballet in december 1985 begon.

Hij wilde een choreografie maken over angst en onzekerheid en gevoelens van dreiging en onbehagen tot uitdrukking brengen. Gevoelens, zo zegt de choreograaf, die deze tijd van kernwapens, grote werkloosheid, anonimiteit en eenzaamheid kenmerken.

Toen hij medio '84 Xenakis' compositie Synaphai in de Haagse muziekbibliotheek aantrof, stond voor hem meteen vast dat dit de muziek was die bij zijn idee aansloot.

Deze compositie vormt dan ook de basis van zijn ballet. Het eerste en het derde tevens laatste gedeelte van de choreografie moeten dan ook als respectievelijk proloog en epiloog worden gezien.

De proloog wordt gedanst op een door Duato zelf geschreven tekst die in zeven talen o.a. Nederlands, Engels, Frans, Spaans en Hebreeuws, tegelijkertijd wordt uitgesproken.

De tekst gaat over thema's als overleven, over dood, angst en onzekerheid. De choreograaf wil overigens niet dat de zinnen in het programmaboek worden gepubliceerd om te voorkomen dat het publiek door de woorden teveel in zijn meningsvorming en ervaring van het ballet zou worden beïnvloed.

Tijdens het tweede gedeelte op de oerklanken van Xenakis' Synaphai krijgen de thema's van dit ballet vorm als het hechte ensemble is uiteengevallen in wanhopige individuen. Bij de epiloog geeft de choreograaf de dramatische opbouw van zijn ballet een andere wending, ondersteund door de compositie Heaven and Hell van Vangelis.

In deze wending is Duato's optimistische levenshouding merkbaar. De man en de vrouw aan het einde van het ballet staan voor de continuïteit van het leven, zoals de choreograaf het formuleert. Zij brengen rust in de chaos en hoop in een radeloze wereld.

GEOFFREY MADGE

De 45-jarige pianist Geoffrey Madge heeft 'Synaphai' al meer dan 50 keer uitgevoerd tijdens concerten in o.a. London, Athene, Parijs, Budapest en Amsterdam. Hij kreeg in 1977 voor zijn plaatopname van 'Synaphai' met het New Philharmonia Orchestra in Londen de Edisonprijs en de Prix du Président de la République, een Franse onderscheiding. Madge heeft ook andere werken van Xenakis uitgevoerd zoals 'Erikthos', 'Eonta' en 'Evryali'. De componist woont zijn concerten regelmatig bij.

Madge wil overigens niet worden beschouwd als een 'Xenakisspecialist'. Hij is niet gesteld op specialisaties. Zijn voorkeuren wisselen nogal. Hij houdt vooral van contrasten. Zo gaf hij enige tijd geleden in Kopenhagen een concert met de 'Hammerklaviersonate' van Beethoven en 'Evryali' van Xenakis. Madge trof vijf jaar geleden tijdens het Holland Festival nationale en internationale aandacht met zijn vertolking van het vier uur durende 'Opus Clavicembalisticum' van de Indiase componist K. Sorabji. Het concert werd in Chicago, Montreal en Bonn herhaald.

Geoffrey Madge heeft uitvoeringen gegeven in de meeste Europese festivals, hij maakte tournees door Japan en Australië, zijn geboorteland.

Hij begon zijn pianostudie in Adelaide (Australië), bij het Elder Conservatorium. Nadat hij de eerste prijs had gewonnen van de Australische Broadcasting Corporation Concerto Competition in Sydney vertrok hij naar Europa. In 1963 vestigde hij zich in Den Haag, waar hij nu als hoofdleraar piano verbonden is aan het Koninklijk Conservatorium.

In augustus brengt Philips wereldwijd 6 CD's uit met "The Pianoworks of Ferruccio Busoni", uitgevoerd door Geoffrey Madge.

Synaphai/Nacho Duato - Xenakis en Vangelis

Foto Fatauros

SYNAPHAI · Nacho Duato/Xenakis en Vangelis · Joke Zijlstra en Gerald Tibbs

Foto Fatauros

Sabine Kupferberg en Teresina Mosco

Foto Sven Ulsa

Teresina Mosco en Sabine Kupferberg

Foto Hans Gerritsen

Imperfect Order

Choreografie: Alida Chase
Muziek: Leslie Stuck
Kostuums: Alida Chase
Lichtontwerp: Joop Caboort

Alida Chase is afkomstig uit Australië. Ze begon haar danscarrière bij de Australian Ballet Company. Daarna werkte ze onder meer in New York en Londen. In 1977 kwam ze naar Nederland waar ze zes jaar lang bij het NDT danste. Sinds 1983 werkt ze bij het Ballett Frankfurt, dat wordt geleid door de bij de NDT-bezoekers wel bekende Billy Forsythe. Bij dit gezelschap maakte Alida Chase een aantal balletten, waaronder het ballet van vanavond *Imperfect Order*, dat februari jl. in Frankfurt in première ging.

Gedicht: *The fast speaking woman* uit het gelijknamige boek van Anne Waldman.

*The fast speaking woman
The woman divided
The high heeled woman
The elastic woman
The rippling woman
The woman abashed
The Aborigine woman
The unrelenting woman
The unresolved woman
The woman under tyranny
The woman with a straw hat
The woman with a necklace
The silk scarf woman
The entangled woman
The woman inspired*

*De snel sprekende vrouw
De verdeelde vrouw
De vrouw op hoge hakken
De buigzame vrouw
De deinende vrouw
De beschaamde vrouw
De Aborigine vrouw
De onvermurwbare vrouw
De besluiteloze vrouw
De getyranniseerde vrouw
De vrouw met de strooien hoed
De vrouw met een ketting
De vrouw met een zijden sjaal
De ongeduldige vrouw
De in het nauw gebrachte vrouw
De eenzame vrouw
De geïnspireerde vrouw.*

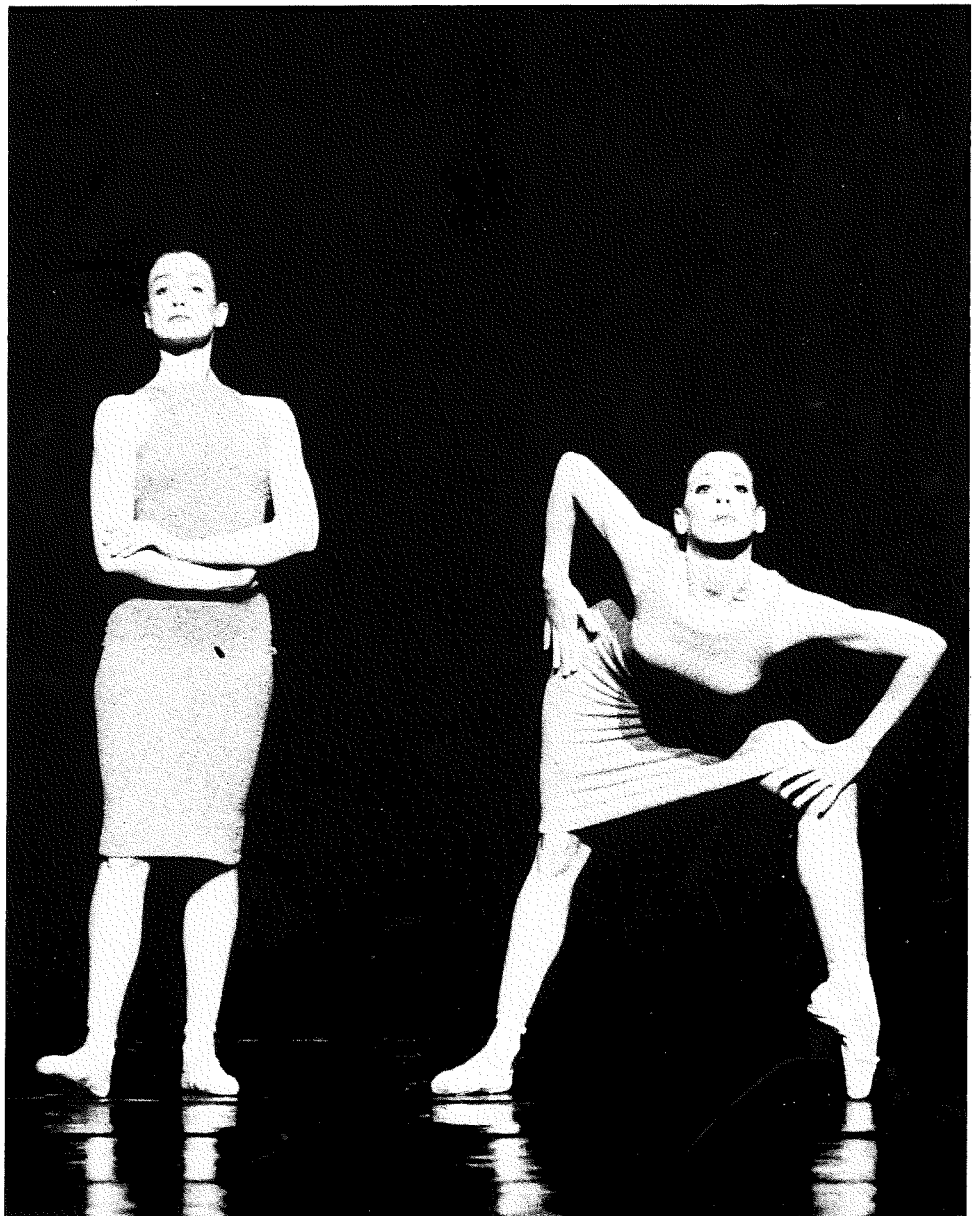

Alida Chase

Foto Ben Vollebregt

Sabine Kupferberg en Teresina Mosco

Foto Ben Vollebregt

Eight Songs for a Mad King

Choreografie: Jonathan Taylor - Muziek: Peter Maxwell Davies - Dekor en kostuums: Nadine Baylis - Lichtontwerp: Joop Caboort

DE STEM VAN EEN KRANKZINNIGE

Inspiratiebron voor 'Eight Songs for a Mad King', vormde een klein mechanisch orgeltje dat ooit had toebehoord aan George III, de Engelse koning die krankzinnig werd. Peter Maxwell Davies werd er in 1966 mee geconfronteerd. Het apparaatje speelde acht melodietjes en volgens een bijgeleverde toelichting was 'This organ George the third for Birds to sing'.

De krankzinnige koning probeerde met dat miniatuurorgeltje de vogels te leren zingen. Op Maxwell Davies liet het ding een vreemde indruk achter. "Ik stelde me de koning voor", zei hij later, "zoals hij - in zijn purperen flanellen ochtendgewaad en hermelijnen slaapmuts op - alles deed om zijn vogels de muziek te laten maken die hijzelf op zijn mishandelde fluit en cembalo slechts zelden kon spelen. Of zoals hij probeerde met de vogels mee te zingen, met die geteisterde stem, bijna onmenselijk geworden door het dagen achtereen in zichzelf praten.

(...) Het ware echo's van het sprookje van de nachtegaal, maar deze koning was gek - en soms wist hij dat, en huilde".

Eight Songs for a Mad King, dat Maxwell Davies in 1969 schreef, toont in acht liederen op teksten van Randolph Stow en die van George zelf de aftakeling van de arme, krankzinnig geworden koning George III. Op zijn zachtst gezegd kan het stuk bij de luisteraar weerstanden opwekken. De liederen vormen een monoloog van George, al luisterend naar zijn vogels. Maar het is de stem van een krankzinnige die schreeuwt, jankt en huilt. Net als in *Revelation and Fall*, dat ook op het repertoire van het Nederlands Dans Theater en het Nederlands Balletorkest staat, is de vocale partij in alles extreem. Slechts door weinigen uitvoerbaar.

Eight Songs for a Mad King is, net als ander werk van Maxwell Davies uit die tijd, zeer theateraal. De musici zitten in de oorspronkelijk uitvoering op het toneel, gevangen in kooien. Zij symboliseren de vogels die de koning zo graag wilde leren musiceren. Hij spreekt tegen ze, de 'vogels' praten terug terwijl hun individuele instrumenten incarnaties vormen van de figuren uit de verschillende teksten. De muziek is sterk doortrokken van barokke Engelse composities, die uiteraard door Maxwell Davies zijn bewerkt en opgaan in zijn muziektaal.

De climax van het stuk ligt in zevende deel (Country Dance) waarin de koning de viool door de tralies van de kooi heen grijpt, en breekt. In de symboliek betekent deze daad niet alleen het doden van de gekooide vogel, de koning vernietigt hiermee ook een deel van zichzelf. In het achtste en laatste deel kondigt hij vervolgens zijn eigen dood aan. "Poor fellow, I weep for him. He will die howling, howling".

Maxwell Davies over het stuk: "De vocale schrijfwijze vereist uitersten in het gebruik van het register en een virtuoos acteertalent; het was mijn bedoeling hiermee en met de vermenig van stijlen in de muziek in de samenhang met de aanblik van de kooien, die gevangenis of ziekenhuisbedden suggereren, de vraag open te laten: is de vervolgte protagonist de krankzinnige George III, of is het iemand die denkt dat hij George is".

De uitvoerenden, leden van het Nederlands Balletorkest, zijn fluit/piccolo Dorine Schade; klarinet Ernst Karten; viool Linda Ashworth; cello Jaap Sijtsma; piano/clavecimbel Nico de Rooy; slagwerk Arthur Cune.

M.d.K

OVER HET BALLET

Jonathan Taylor heeft voor zijn nieuwe ballet het trieste verhaal van de Engelse koning George III als uitgangspunt genomen.

Het verhaal van een koning die na een terruggetrokken en onopvallend leven op latere leeftijd krankzinnig werd. Die de olmen op zijn landgoed voor hovelingen aanzag, die zich getrouwd waande met een jeugddroom en rouwde om zijn eigen dood.

Een koning die volgens de overlevering door zijn doktoren werd gekoeioneerd en gevangen gehouden, en dan huilde als een hond. Die de vogels probeerde te leren muziek te maken, al was het alleen maar om de tijd te doden en zijn eenzaamheid te vergeten.

Een triest, tegelijkertijd fascinerend en soms komisch verhaal, dat op buitengewoon theatrale muziek is gezet door componist Peter Maxwell Davies met teksten van Randolph Stow en koning George zelf.

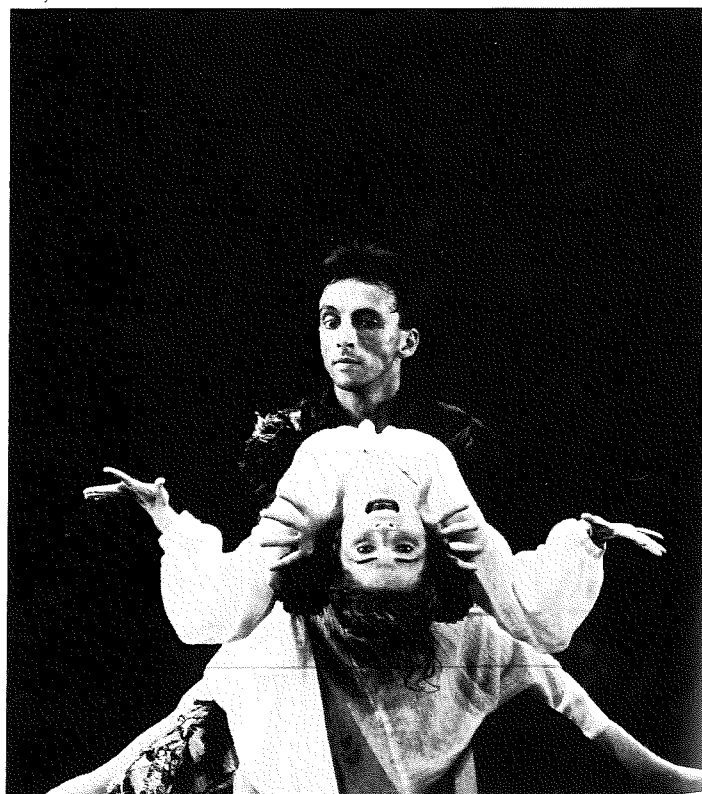
Het was juist deze theatraleiteit in de muziek die de choreograaf tot dit ballet inspireerde.

"De muziek is zo visueel, dat je op het moment dat je de compositie hoort, de beelden al voor je ziet. Wat mij ook trof waren de verschillen in atmosfeer in de liedjes. Het zijn allemaal verschillende episodes uit de imaginaire wereld van de koning", aldus de choreograaf, die zowel de teksten als de muzikale atmosfeer van de compositie besloot zo letterlijk mogelijk te volgen. Deze keuze stelde grenzen aan het bewegingsvocabulaire; de choreograaf zag er echter een uitdaging in de personages in dit ballet toch zoveel mogelijk te laten dansen.

In tegenstelling tot de oeruitvoering van *Eight Songs for a Mad King* zitten de musici tijdens dit ballet niet in kooien op het toneel, maar spelen ze vanuit de bak. Alleen de zanger verschijnt op het toneel als - tijdens het laatste liedje - de dood van de koning wordt aangekondigd.

Marly Knoben en Patrick Delcroix

Foto Hans Gerritsen

De koning beeldt zich zelf in dat hij de schildwacht nadert die voor de ingang van zijn paleis op wacht staat. Hij begroet hem op vaderlijke toon en belooft hem wat groente uit zijn moestuin. Plotseling verandert zijn bui. Hij ziet zichzelf als een gevangene van de schildwacht en gaat ervan door. In deze stemming barst hij in tranen uit en schreeuwt "mijn God, ik wou dat ik dood was, want ik word gek".

***1. The Sentry (Tune: King Prussia's Minuet)**

Good day to Your Honesty: God guard
who guards the gate.
Here is the key of the Kingdom.
You are a pretty fellow: next month I
shall give you a cabbage.
Undo the door!
Who has stolen my key? Ach! my
Kingdom is snakes and dancing, my
Kingdom is locks and slithering.
Make room!
Pity me, pity me, pity me. Child,
child, whose son are you?

De koning ziet zich zelf wandelen door het landschap, waar hij zo van houdt. Maar als gevolg van zijn gebrekkig gezichtsvermogen verandert dat landschap in een grotesk decor. Zijn onzekerheid groeit.

***2. The Country Walk (La Promenade)**

Dear land of sheep and cabbages.
Dear land, Dear elms, oaks, beeches,
strangling ivy, green shakes of ivy,
pythons. God guard trees.
Blue-yellow-green is the world like a
chained man's bruise.
I think of God. God also is a King.

Opnieuw een droom van de koning. Nu denkt hij dat hij converseert met een welopgevoede jonge dame, een van zijn favoriete bezigheden. Hij wordt er echter op attent gemaakt dat welopgevoede jonge dames doodsbang voor hem zijn.

***3. The Lady-in-Waiting (Miss Musgrave's Fancy)**

Madam, let us talk, let us talk.
Madam, I mean no harm.
Only to remember, to remember
what it was that through silk,
lace, linen and brocade
swooped on my needle. To remember,
Madam, let us talk, I mean no harm.

De koning zit, in zijn verbeelding, in een boot op de Thames en droomt dat hij van de last die hem door God is opgelegd (de heerschappij over zijn rijk) is bevrijd. (In zulke buien wil de koning zich altijd terugtrekken in het buitenland, in Hannover of zelfs Amerika).

***4. To Be Sung On The Water (The Waterman)**

Sweet Thames, sweet Thames, far, far
have I followed thee.
God guard my people.
Sweet Thames, flow soft. Flow,
burdened by my people (deliver me of
my people; they are within)
to Eden garden, unto Eden garden
in Hanover, Bermuda or New
South Wales.
Sweet Thames, flow soft. Evacuate my
people.
I am weary of this feint. I am alone.

De koning verlangt naar zijn denkbeeldige koningin: Esther ofwel Lady Pembroke, een schoonheid in die tijd. Gedurende de eerste periode van zijn waanzin in 1788-1789, leefde hij in de waan dat hij van zijn eigen vrouw, Koningin Charlotte was gescheiden en met koningin Esther, in aanwezigheid van zijn doktoren was getrouwd. Hij wantrouwt de doktoren en beschuldigt hen ervan dat ze Esther voor hem verbergen. Hij herinnert zich ook dat hij wreed door hen werd behandeld totdat dokter Willis, een humane man, zijn intrede deed in het paleis.

***5. The Phantom Queen (He's Ay A-Kissing Me)**

Where is the Queen, why does she not
visit me?
Esther! O my heart's ease.
Have they chained you too, my darling,
in a stable?
Do they starve you, strike you, scorn
you, ape your howls?
They say some other woman is my wife,
but the Queen's name is Esther
Esther
Esther
Fall on my eyes, O bride, like a
starless night.

Deze tekst is afkomstig uit een van de monologen van de koning, opgetekend door Fanny Burney, een 'spionne' van koningin Charlotte.

***6. The Counterfeit (Le Contrefaite)**

I am nervous. I am not ill
but I am nervous.
If you would know what is the matter
with me I am nervous.
But I love you both very well;
if you would tell me the truth.
I love Doctor Heberden best; for he has
not told me a lie
Sir George has told me a lie: a white lie,
he says
but I hate a white lie!
If you tell me a lie,
let it be a black lie!

De koning verbeeldt zich dat de bewoners van Windsor -over wie hij eens wist te melden dat ze veel te dol op hem waren - zich in een boerenbruiloft hebben gestort. Hij moedigt de 'bruiloftsgangers' aan met een citaat van Händel om zijn woorden kracht bij te zetten. Hij herinnert zich een volkswijsheid waarmee hij ooit zijn stalknechten de schrik op het lijf had gejaagd. Dan raakt hij plotseling geïrriteerd over de slechtheid van zijn tijd, zoals blijkt uit zijn beroemde gesprek met Fanny Burney in Kew. Dit gesprek werd beëindigd door de doktoren nadat de koning had uitgeroepen dat hij, als hij ooit ontsnapte, met ijzeren hand zou regeren.

***7. Country Dance (Scotch Bonnet)**

Comfort ye, comfort ye, my people
with singing and with dancing,
with milk and with apples.
The landlord at the Three Tuns
makes the best purl in Windsor.
Sin! Sin! Sin!
black vice, intolerable vileness
in lanes, by ricks, at Courts. It is night
on the world.
Even I, Your King, have contemplated
evil.
I shall rule with a rod of iron.
Comfort ye.

De koning (die in zijn latere leven regelmatig rouw aannam ter herinnering aan zijn eigen dood, de dood van George III, 'die toch zo'n goed man was') kondigt zijn dood aan bij het volk en kijkt terug op zijn loopbaan. Hij spreekt over de vriendelijkheid, de vroomheid en het plichtsvolle gedrag van de overleden koning als vader en echtgenoot, voordat hij gek werd. Dan refereert hij aan de incidenten die zijn waanzin aan het licht brengen; zijn gesprek met de boom, die hij voor koning Frederik van Pruisen aanzag; zijn poging om de prins van Wales te wurgen; de ingebeelde scheiding van koningin Charlotte en het huwelijk met koningin Esther. Hij herinnert zich de martelingen toegebracht door zijn doktoren en zijn lakeien in de eerste stadia van zijn waanzin; het onophoudelijke en uitputtende in zich zelf praten; de aftakeling van zijn uiterlijk, die hij niet meer kon verdragen en daarom de spiegel in de gang maar liet afdekken. (De beschrijving in het liedje van zijn ogen als zwarte bessengelei is afkomstig van koningin Charlotte; zijn "nieuwe geluid dat het janken van een hond imiteert" werd opgetekend door het hoofd van de huishouding van de Prins van Wales.) Uiteindelijk beseft hij, in een van zijn heldere momenten, in wat voor een netelige positie hij verkeert en dat hij zal gaan sterven.

***8. The Review (A Spanish March)**

My people: I come before you in
mourning, on my breast a star.
The King is dead,
A good-hearted gentleman, a humble
servant of God,
a loving husband, an affectionate sire.
Poor fellow, he went mad.
He talked to trees, attacked his eldest
son, disowned his wife, to make a ghost
his Queen - a ghost his Queen.
So they seized him (yes!) and they
whipped him
(ach! yes!) starved him, jeered in his
face, while he talked he talked he talked
he talked he talked:
they could not shave him, his mouth
was never still.
Sometimes he howled like a dog.
And he veiled the mirrors not to see
himself pass by
for his eyes had turned to blackcurrant
jelly.
Pour fellow, I weep for him.
He will die howling.
Howling.

Patrick Delcroix

Foto Hans Gerritsen

Karel Vandeweghe en Jean-Louis Cabané

Foto Sven Ulsa

Brigitte Martin, Karine Guizzo, Pascale Mosselmans, DeAnn Duteil, Simone Clifford

Foto Sven Ulsa

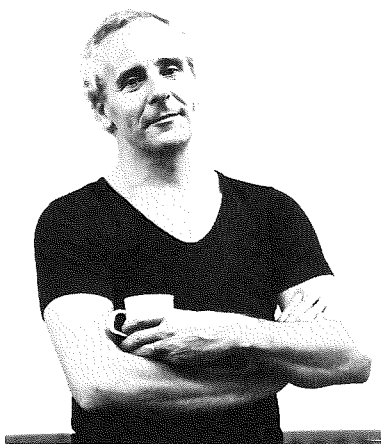

THE MAD KING: Patrick Delcroix

Foto Hans Gerritsen

Jonathan Taylor

Choreograaf Jonathan Taylor is afkomstig uit Manchester. Hij heeft onder meer bij Het Nationale Ballet, bij het Ballet Rambert in London, maar ook in films en musicals gedanst. Bijna tien jaar lang was hij artistiek directeur en huischoreograaf van het Australian Dance Theatre waar hij een groot aantal balletten maakte waaronder drie avondvullende produkties. Sinds 1986 werkt Jonathan Taylor freelance. Hij is als choreograaf geen onbekende bij het NDT. In '76 maakt hij het ballet *Deranged Songs* op muziek van David Bedford.

Nadine Baylis

De Engelse dekor- en kostuumontwerpster Nadine Baylis volgde in Londen een opleiding dekorontwerpen. Ze werkte als freelancer onder meer voor Sadlers Well's Royal Ballet in Londen, voor de Australian Ballet Company en het Edinburgh Festival. Nadine Baylis maakt ontwerpen voor zowel dans- als theaterprodukties. In de jaren zestig en zeventig werkte ze regelmatig voor het NDT, waar ze voor balletten van Glen Tetley (o.a. *Circles en Mutations*) en Jiri Kylian (*Ariadne*) de enscenering ontwierp.

Voor het nieuwe ballet van Jonathan Taylor heeft ze zich verplaatst in het verwrongen wereldbeeld van koning George III. "Wat je op het toneel ziet is het scheefgetrokken, vlekkerige beeld van iemand die kijkt door een beslagen bril, iemand met een zieke geest", aldus Nadine Baylis.

De enscenering is geïnspireerd op het interieur en de kledij uit de achttiende eeuw, waarin George III leefde, maar ook uit onze tijd - zoals dit achttiende eeuwse verhaal is vervat in hedendaagse muziek.

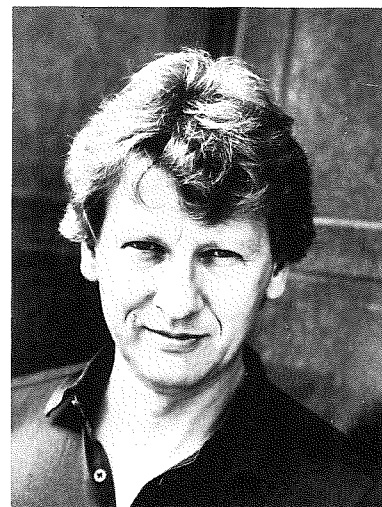

Lieuwe Visser

Lieuwe Visser studeerde bij Jo van de Meent en aan de Academia di Santa Cecilia in Rome. Hij vervolgde zijn opleiding aan de studio van de Nederlandse Opera Stichting. Hij zong rollen in opera's van diverse componisten zoals Monteverdi, Mozart, Verdi en Britten en trad niet alleen in Nederland op maar ook in Duitsland, België, Frankrijk, Engeland (Glyndebourne) en in de Verenigde Staten.

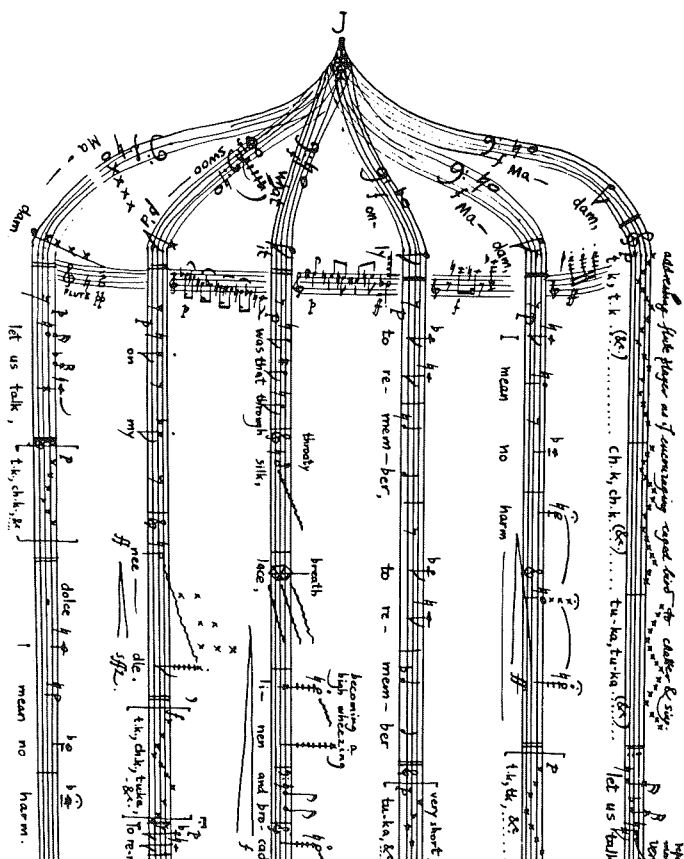
Als concertzanger werkte hij met o.a. Bernard Haitink, Edo de Waard, Hans Vonk, James Conlon, Bruno Maderna en Reinbert de Leeuw.

Zijn interpretatie van Theo Loevendie's *Nachtegaal*, met David Porcelijn als dirigent werd met een Edison bekroond. Met het NDT zong hij eerder in *les Noces* (Strawinsky) *l'Enfant et les Sortilèges* (Ravel) en *Msa* (Glagolskaja (Janacek)).

Peter Maxwell Davies: *Eight Songs for a Mad King*

text by Randolph Stow

Omslag van de partituur van *Eight Songs for a Mad King*

Foto Fatauros

Karin Guizzo en Patrick Delcroix

BOLERO

Choreografie: Nacho Duato - Muziek: Maurice Ravel - Dekor en kostuums: Walter Nobbe - Lichtontwerp: Joop Caboort

"HET IS EEN GRAP"

"Ik heb", zei Maurice Ravel, "slechts één meesterwerk geschreven: de Boléro. Helaas zit er geen muziek in". Ironisch was het succes van de Boléro zeker. Ravel werkte vaak jaren achtereenvolgend aan één compositie. Over l'Enfant et les Sortilèges bijvoorbeeld deed hij bijna tien jaar. En de Boléro, het stuk dat hij noodgedwongen in een zucht in elkaar zette, en waarvan hij zeker wist dat het nooit de grote concertzalen zou halen, uitgerekend dat stuk werd wereldberoemd. Elk zich zelf respecterend orkest heeft het op zijn repertoire, op plaat is het het meest verkochte werk van Ravel en onlangs nog dook de Boléro op in publieksfilms als Ten en Les uns et les Autres en toonde Bo Derek aan dat je ook nog iets anders kunt doen 'op de Boléro'. Dat is Ravel in ieder geval gespaard gebleven. Zelf zei hij het eens te zijn met de dame die, na de première van het werk in 1928, uitriep: 'oh god, de man is gek'. "Zij is de enige", aldus Ravel, "die mij heeft begrepen". En: "het is een grap".

De Boléro is eigenlijk min of meer toevallig ontstaan. Op verzoek van Ida Rubinstein zou Ravel de Iberia van Albeniz arrangeren, maar toen bleek dat de rechten bij iemand anders lagen zag Ravel zich gedwongen op zeer korte termijn alsnog een eigen compositie te schrijven. Hij vond een geschikt thema, met een Spaans-Arabisch karakter, voor het experiment 'Boléro'. Het werd een studie in crescendo. Een langzame dans, uniform van begin tot eind in melodie, harmonie en ritme. Het enige variabele element is eigenlijk het orkestrale crescendo. Goed beschouwd stelt het weinig voor. Zestien keer wordt hetzelfde motief herhaald. Dat is alles. Maar toen, in 1928, was het volstrekt uniek. Zo'n langgerekt crescendo had nog niemand geschreven, laat staan op zo'n monotone wijze. Veel muziek mag er dan niet inzitten, tenminste, voor de toen geldende begrippen, geniaal was de Boléro zeker. Het is het ultieme crescendo, en tegelijkertijd een wonder van orkestratie.

Hoe spottend Ravel zich zelf ook over de Boléro uitliet, als het om interpretatie en uitvoering ging was hij zeer kritisch. Het crescendo moest volgens hem zeer ingetogen worden uitgevoerd, van begin tot eind elke neiging tot accelerando tegenhoudend. Daardoor immers krijgt het werk zijn kracht en spanning, en komt de climax iets voor het einde optimaal tot zijn recht. Ravel schroomde dan ook niet om de toen aanbieden dirigent Toscanini in een repetitie van de Boléro terecht te wijzen. Toscanini ging volgens Ravel te snel, en hij accelereerde te vroeg bij het einde. De dirigent trok zich er niets van aan, en liet de componist weten dat die "niets van zijn eigen muziek begreep". Tijdens de uitvoeringen maakte Toscanini dezelfde fouten, tot Ravels grote woede.

Waarom Ravel dit werk Boléro noemde is nooit echt duidelijk geworden. Met de bekende spaanse dans 'Boléro', die Ravel als zoon van een Baskische moeder zeker kende, heeft het weinig gemeen. Toen een Spaanse vriend hem er naar vroeg merkte de componist slechts droogjes op: "Dat maakt allemaal niets uit". Het was immers maar een grap - maar wel een unieke.

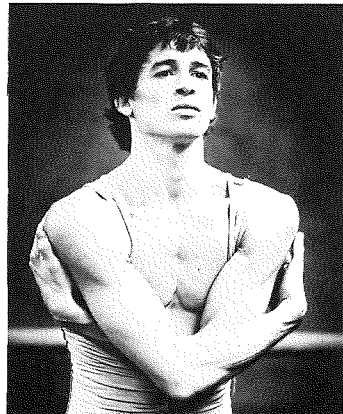
M.d.K.

OVER HET BALLET

Het nieuwste ballet van NDT-danser/choreograaf Nacho Duato is kortweg een ode aan de dans, en aan de danseres -Catherine Allard - als centrale figuur in de choreografie. Duato heeft zich bij het maken van dit ballet laten inspireren door het meeslepende ritme van de muziek en de beelden die de muziek bij hem oproept. Beelden van een zwoele avond in Marrakech, van een eenzame straat in New York of van een ballroom in de jaren twintig. Het is nooit zijn bedoeling geweest om ze letterlijk in dans te vertalen. Hij geeft hiervan in dit ballet niet meer dan een bepaalde sfeer aan.

Walter Nobbe

Nacho Duato

Foto Ben Vollebregt

Foto Leo van Velzen

Walter Nobbe

De Haagse decor- en kostuumontwerper Walter Nobbe is opgeleid aan de Haagse Academie voor Beeldende Kunsten. Walter Nobbe is kunstschilder. Zijn werk hangt onder meer in het Gemeentemuseum in Den Haag en in het Gemeentemuseum Arnhem, waar in '81 een overzichtstentoonstelling van zijn oeuvre werd ingericht.

Het ontwerpen van dekors en kostuums noemt hij een 'uit de hand gelopen hobby', niettemin doet hij dit al vijftien jaar voor het NDT. Onder andere voor Jiri Kylian, voor Christopher Bruce en nu opnieuw voor Nacho Duato.

Voor de enscenering van de Boléro heeft Walter Nobbe zich laten inspireren door een citaat van componist Ravel: "No academic attempt to establish permanent rules has ever helped or retarded the progress of artistic works". In dit citaat uit 1928, het geboortjaar van de Boléro, geeft de componist aan dat academische wetten de artistieke ontwikkelingen niet zullen bevorderen maar ze evenmin in de weg zullen staan.

Joop Caboort

Joop Caboort, lichtontwerper van het NDT heeft tijdens deze Holland Festivalserie de belichting ontworpen voor de vier balletten waaruit dit laatste programma in seizoen 1986/'87 is opgebouwd: Synaphai en Bolero van Nacho Duato, Imperfect Order van Alida Chase en Eight Songs for a Mad King van Jonathan Taylor.

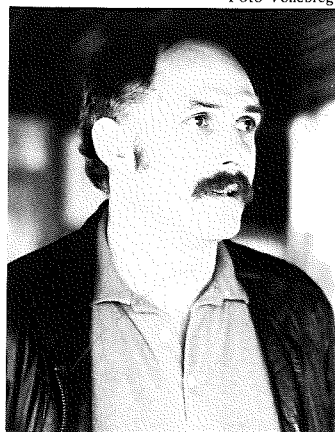
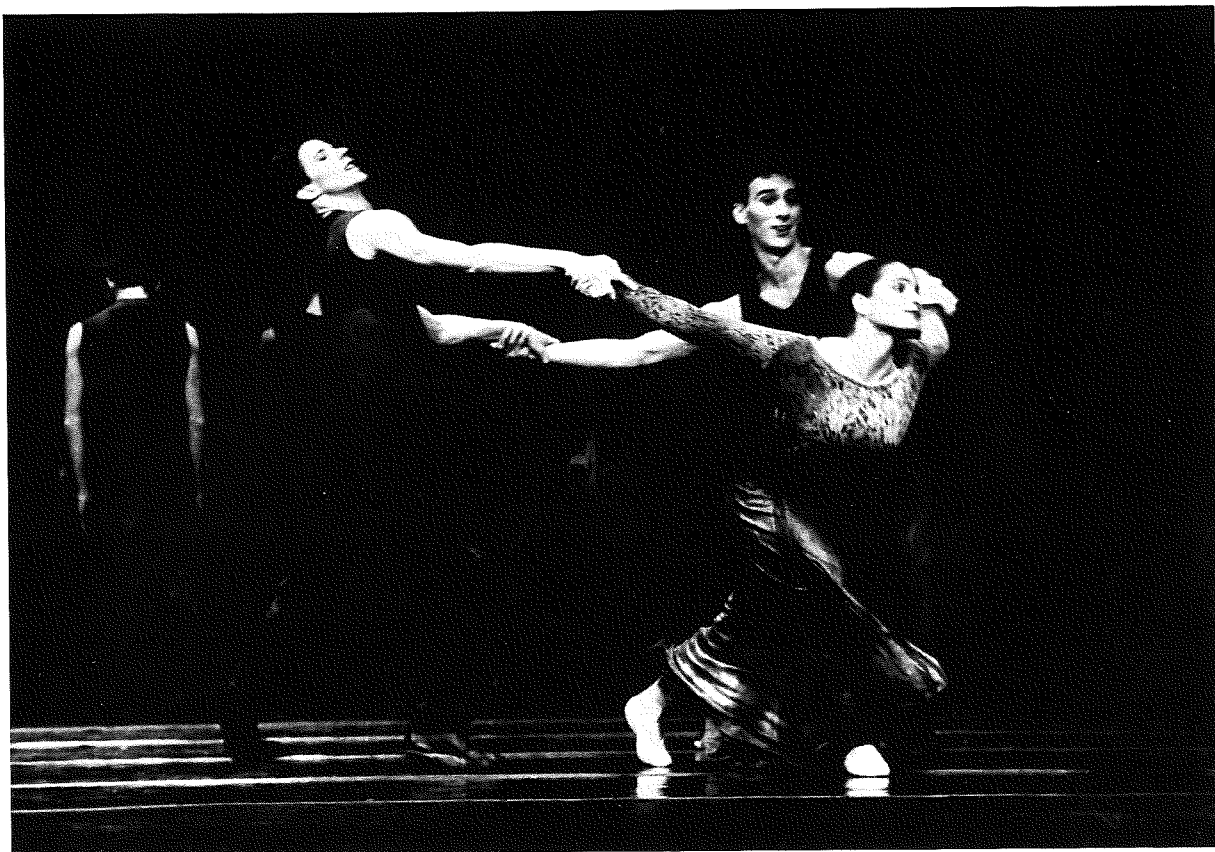

Foto Vollebregt

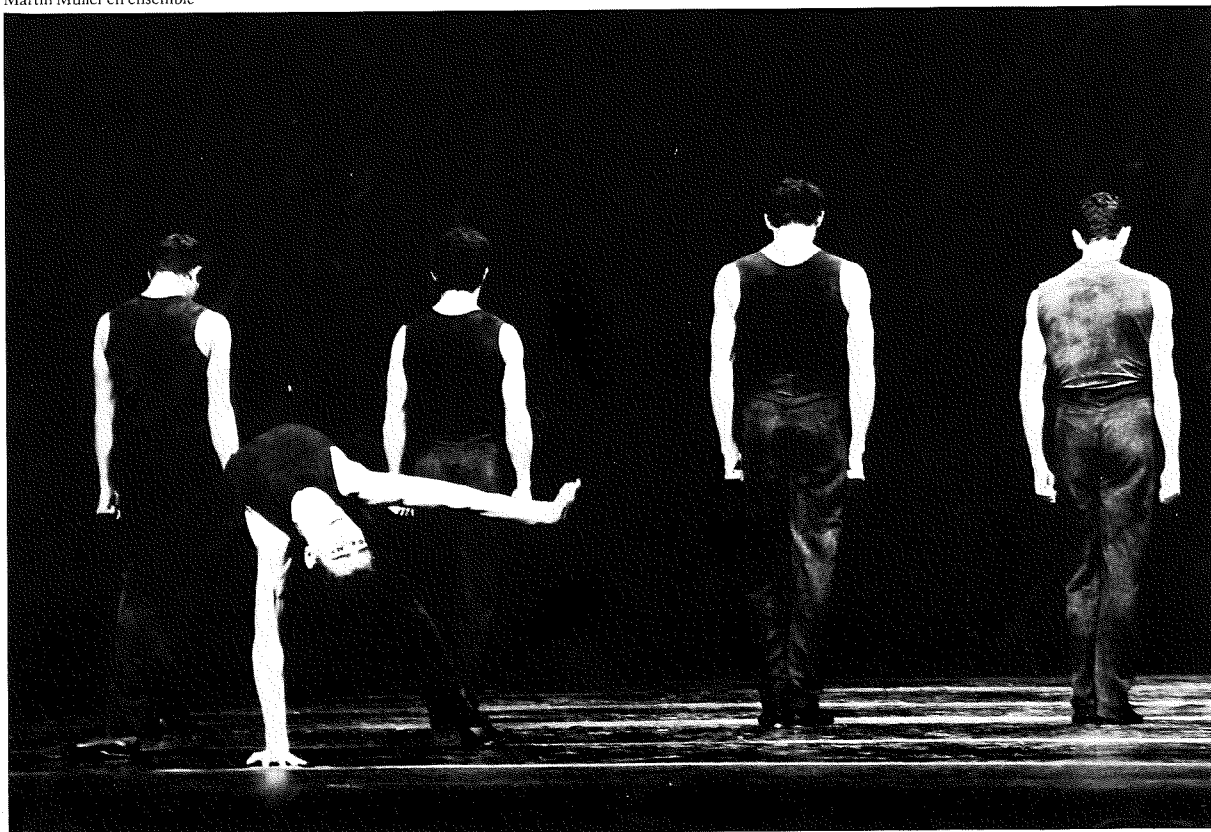
Philip Taylor, Gerald Tibbs en Cathérine Allard

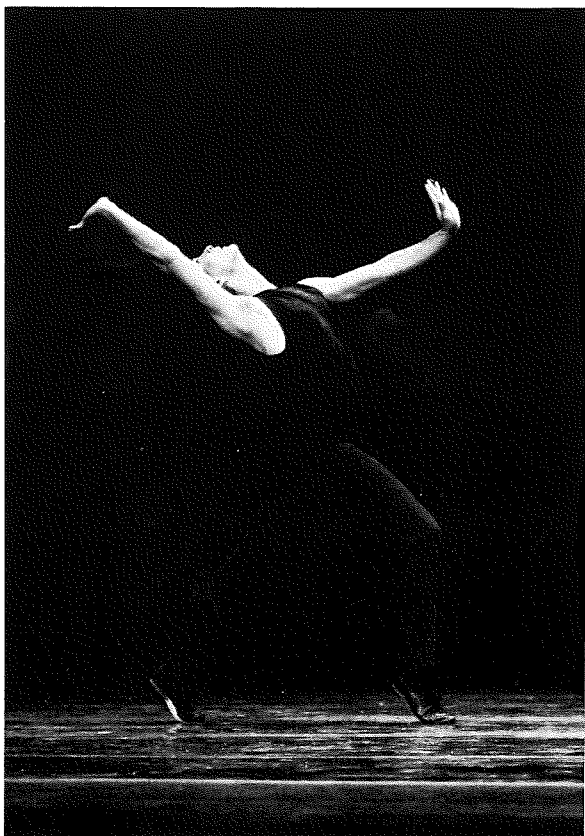
Foto Sven Ulsa

BOLERO - Nacho Duato - Maurice Ravel - Walter Nobbe

Martin Müller en ensemble

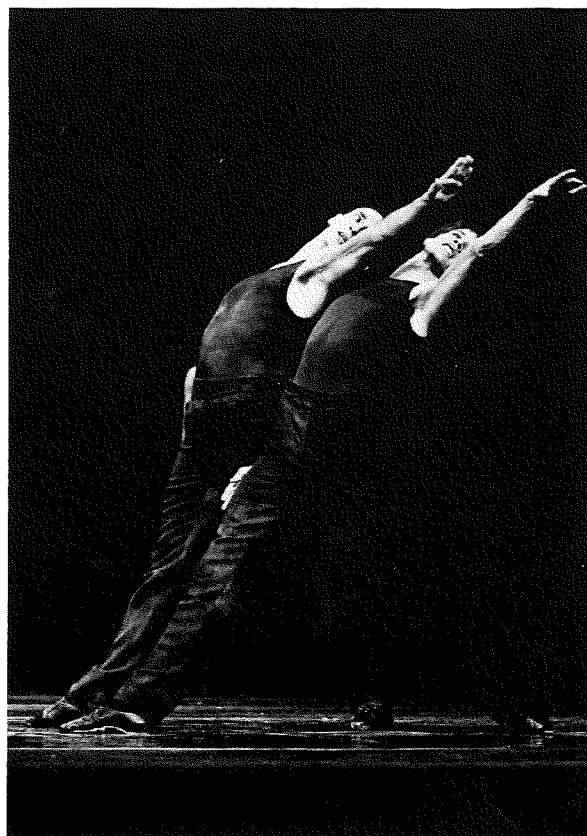
Foto Sven Ulsa

Aryeh Weiner

Foto Hans Gerritsen

Gerald Tibbs en Philip Taylor

Foto Fatauros

Cathérine Allard en ensemble

Foto Fatauros

